

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 - minden sorra egy sor egyszer 20 fill.
 - minden következőnél 16 fillér.

Nyitási sorra 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 151.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 21. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szerda, december 30

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek: Üdvözlő beszéd fogalmazásakor.
- Készül a fuzió.
- A határon.
- Ferenc József gyermekkori levele.
- Mérenylős postamesternő.
- A tanítónő.
- Építik az új hidakat.
- Osztrák támadás.
- A déli-lászlószórági földrendés.
- Királyi kitüntetését kérő deputáló.
- Bretiltől — a szinpadig.
- A trónörökös vadászatai Aradmegyében.
- Tarkaságok.
- Tárca: „Megfizeti a nagyharang.” Irta: Móricz Pál.

Üdvözlő beszéd fogalmazásakor.

— Magánjelenet. —

(Az, aki a beszédet fogalmazza, a polgármestert készül üdvözölni, újév napján, valamelyik küldöttség élén. Miután az újévi gondolatok mindig az előző évben teremnek, látszik jónak, hogy a szónok a beszédre eleve készüljön. Tehát fogalmaz:)

Szeretett polgárnagy ur! A nürnbergi városháza ormán egy kőből faragott madár látszik, amely a csőrét a saját begyébe vágja. Ez a madár — így írja a Nürnberg und Umgebung című utikönyv, — a város polgármesterének nívóját szimbolizálja, akinek a maga szive vérével kell táplálni gyermekeit, a város polgárait. Ezt a madarat, az önfeláldozás jelvényét odalehetne illeszteni a mi városházánk homlokára is, a polgármester figyelemztetésekül. Ugy is illik: aki a polgármesteri állásra vállalkozik, annak a

tisztséggel járó kevés dicsőség és némi tekintély kedvéért föl kell, hogy áldozza nyugalma, azt a kényelmet, hogy dolgozgatni senkinek se tartozik számadással, néha a népszerűséget, amelyet a korábbi években kuporgatott. Otleteket, eszméket kell bányászni, vigéckednie, a polgárok különböző árnyalatai között tojástáncot járnia, amelyért még annyira sincs megfizetve, mint egy közepszerű bankigazgató.

(Ezen, bizonyára lendületesnek mondható bevezetés után a szónok áttérhet a polgármester személyére.)

Sz. p. u.! Téged a sorsnak kegye — vagy szigorúsága — olyan időben rendelt a város élére, amelyet hivalkodás nélkül nevezhetsz korszakosnak. A te polgármesterséged idejében érvényesült itt először az a törekvés, amely mindenütt utat tör a városok háztartásaiban: hogy a közszolgáltatást teljesítő vállalatok a város kezelésébe, a polgárok közös tulajdonául jussanak. Ily módon történt a vízművek megváltása, amelynek pénzügyi eredményeit még a jövő ijesztgetései mutatják csak, — de azért jelentős dolog volt. A te idődben valósította meg Arad az országban elsőnek az autobusz-közlekedést. S ha végül elgondolod, hogy a polgárok évtizedes vágya, a vashíd is a te polgármesterséged idején épül valósággá: érezheted, hogy e város fejlődése krónikáiban nem a legszürkébb lapok jutnak neked.

(Ilyen kitüntető és kedves sorok után, lehet óvatosan némi igazságot is vegyíteni a köszöntés édességeibe.)

Senki se vonhatja kétségbe, sz. p. urunk, hogy benned él és kifejezésre jut az a törekvés: ilyen jelentős, szinte az újjászületéshez hasonló korszaknak méltó embere lenni. Sokban sikerül is az neked, — de ha sokban mégis megcsorbul az az akarat, nem árt annak okairól beszélni. Te se vagy tökéletes; ilyenek sem a polgármesterek, sem az egyéb állású emberek között nem akadnak. Az emberek akkor lennének tökéletesek, ha össze lehetne őket keverni, s belőlük egy átlagembert gyúrni, amelyben a jó tulajdonságok teljesen niveillálnák a hibákat. A jelen polgármestere is akként lehetne igazán nagy, ha elődeinek jó tulajdonságát az ő ambíciójával lehetne keverni. A Salacz Gyula erélyes kezét és Institoris Kálmán hajlíthatatlan önértetét. Tisztviselői kart, szeretett polgárnagyom, ha az még oly jeles erőkből áll, s ha azokban buzog is az ambíció, csakis komoly szigorúsággal lehet a hivatáshoz szorosan hozzákötöni. Az érzékenység tulságos respektálása, a lágy-ságig kinyújtott jóindulat, az elnézés a lompos-ságot szüli. S ha ez még nem is ütötte fel az összes hivatalok padlóját: bizony, sz. p. u. — már van gyomlálni való. Legalább a publikum, amely leg hamarabb érzi ezt meg, már kezd visszasóhajtani a vas polgármester, Salacz Gyula után. — Institoris Kálmánban pedig az a fölöttébb ritka tulajdonság volt meg, hogy nem törődött a népszerűtlenséggel. Amiről meggyőződött, hogy az a város érdeke, azért a törvényhatóság akaratával szemben, még antipatia árán is helyt tudott állani. Sajnos, az igazságok többnyire antipatikusak. És mi vagyunk mi, a tör-

„Megfizeti a nagyharang.”

— Régi magyar tanítókról. —

Becüpped a sirhalom, midőn már nincs kedves kéz, mely gondozza. A hivalkodó, aranybetűs emlékkövet is darabokra tördeli az idők vasfoga, míg nem végül földre dönti a vihar, a lákat törde.ő éjszakai fergeteg. A jó tanítónak áldott nevé: is tovább fentartják a jólszű eszjehagyományok. A csendes falvak népe téli esteiken felelevenítge-i emlékkövet. Áldja emlékkövet, akitől írni, olvasni, számolni, a haza történetét, földjét megismerni, lelkükkel is látni, gondolkozni tanultak. Némelyik öreg falusi atyafi fálássalad multával sem felejtette a „rigmusba” szedett tanulmányt, melyet néhai való jó öreg tanítója a „Kistükör”-ből tanított neki, például a híres Borsod vármegyéről:

Borsod vármegyének jó földjét meg ne ved, Hoi Borsod, Diógyőr, Miskolc, Onod, Kövesd, Szentdrót Keresz. urral, Ss. Pétert itt keresd, Ihasz bor, de megíásd, magad meg ne veresd.

Ugyanis míg a miskolci hegyoldalon kiváló bor terem, ki ne hallott volna már az Avashegy pincéiben leszállott áldomásokról? ... Ámde Csáth, Mezőcsáth is Borsod kövér föld-

jén fekszik. Már pedig ki ne hallotta volna híret a „csóti fútykósnak” is? Veszedelemes fogver volt az a darutosias borsodi legények kezében. Épen ilyen megfigyelések miatt találók a „Kistükör” odavetett megjegyzéssel:

— Ihasz bort, de megíásd, magad meg ne veresd.

Való igaz, hogy a régi tanítók nem szórtak két marokkal a tudás magját. De a csirák mégis ők ütették el a magyar földbe, a magyar néplélekbe és hogy manap oly terebélyes lombokká, annyi harmatos virággal és mézes gyümölcsessel ékeskedik óriásilag kinőtt népnevelésügyünk csodafaja, ez azoknak a régi egyszerű tanítóknak is alapvető érdemök, akikről itt elmondok néhány jólszű történetet. ... Hisz a multak homályán is biztatólag, busditólag villan keresztül a derűs sugar.

Sírún hallhatjuk ezt a kifejezést:

— Majd megfizeti a nagyharang.

De akik használják is, aigán tudják mindnyáján eme kifejezés eredetét. Egy hajdan való

öreg kálvinista kántorcsanítóti származott ez a mondás. Hagymájáról híres Makó városban kántoroskodott az öreg. Hása, szőlője, hagymatermő kertésző dje is volt az öregnek, aki azonban igen mulatos magyar volt. Már pedig a mulatság még a régi jó világban is költséges volt. Valakinek meg kellett fizetnie az árát. Ilyen körülmények között az öreg kántor is megese, hogy némelykor e fogyott a pénsmagja és a vendéglős komájával az ajtófélfára íratta fel a „cekket.” Ilyenkor szokta volt mondani — azután — a makói kántor:

— Na busuljon komám, majd megfizeti ent is a nagyharang.

Es teljesen igaza is volt a kántorbácsinak. Midőn a gazdag makói polgárok halottat síráttak és gyászpompából meghuzatták a nagyharangot, a kántor is busásan fizeték buszcsanítójáért.

Nemes Súlyom Antal bátyánk meg a böszörményi hajdu fiéketek oktatta jóra hosszú emberöltőn. Mellőig leérő lunge szakállival, mifelőnk az ilyen szakállt nevezik „kecskeszakállnak . . .” Csizmás, szénáros szép magyar szé-

vényhatóság? Egy csomó, részben szavazatoktól, részben jóbarátoktól függő, gyöngé ember, akiket hihetetlenül könnyű valami nek megnyerni. Különösen, ha fizetésemelésről, fizetésrendezésről, vagy hasonló kegyosztogatásról van szó: mi nem tudunk ridegek lenni. Az igazság pedig az, hogy a fülig eladósodott embernek nem szabad jótékonykodni. Ezt az igazságot neked kell kimondanod szeretett polgárnagy ur, még ha fáj is, hogy — a nürnbergi madár példájára — a saját népszerűségedbe harapsz bele. S neked kell visszaszorítanod a város háztartását veszélyeztető igényeket, még ha jogosak is, még mielőtt azok a gyöngé törvényhatóság elé jutnának.

(A beszédet fogalmazó érzi, hogy még valami ráférne a polgármesterre.)

És gondoldod kell arra is, hogy a miként az egyes embernek, úgy egy városnak se teljesülhetnek összes vágyai. Az akarásban módot parancsol a tehetés. Meg akarjuk szerezni a városi vállalatokat, — de előbb ki akarunk lábolni a vízvezeték ügyéből. Tetszik az autbusz-közlekedés, — de addig nem szaporíthatjuk a befektetést, amíg biztosak nem vagyunk benne, hogy az első tőke meg hozza a kamatját. Szeretjük a gyárakat, jöjjenek is hozzánk; de ha a támogatás-kérésben nagyon falánkak, az utolsó inggalérunkat nem adjuk oda nekik. Halásak vagyunk az állam adományaiért; de ha ezekhez nekünk kell adni az épületet, a fenntartást, s az állam csak a homlokzat címerét adja: hát akkor inkább örvendezzenek annak egyéb városok. Mert mindennek előtt, mindennek fölött és legkiváltképen: *elni akarunk!*

Ilyen törekvésekkel, ilyen meggyőződéssel szeretnénk látni téged, sz. p. u. — az új esztendőben. A boldog ujesztendő sorsa nálunk nem az új napján dől el, hanem az októberi közgyűlésen. Akkor tárgyalja a város a költségvetést. Az a polgármester, aki ezen a közgyűlésen a pótdó leszállítást tudja előterjeszteni és keresztül is vinni: megszerezte magának és a városnak a következő új esztendő boldogságát. Ebhez kívánjuk az erőt, egészséget és az alpolgármesteri állást!

(A fogalmazó észreveszi, hogy a beszéd erősen nélkülözi a bensőséget és az udvarias-ságot, amely az újévi beszédek főkélléke. A fogalmazványt elteszi s le is mond arról, hogy az üdvözlő beszédet ő tartsa s rábizza azokra, akik ehhez kétségtelenül jobban értenek.)

Készül a fuzió.

Politikai jóslások.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 29

A politikai szünet csendjét most csak az újévre készülődő nagy események előrevetődő hullámai zavarják meg. *Wekerle* miniszterelnök a napokban Bécsbe utazik, egyrészt, hogy az uralkodónak a kormány újévi üdvözlését tolmácsolja, másrészt, hogy a bankkérdésben tárgyaljon az osztrák kormányval.

A mai napnak különben két érdekessége is van. Az egyik egy néppárti képviselőnek a bécsi *Vaterland*-ban megjelent cikke, a másik pedig az osztrák urukháza a magyarok ellen tervezett támadás. Miudezekekről itt következik fővárosi tudósítónk jelentése:

Wekerle Bécsben.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma több függetlenségi képviselő látogatását fogadta, akikkel hosszasan tárgyalt a politikai helyzetről. Hallomás szerint a képviselők előtt úgy nyilatkozott, hogy újévi beszédében *egyenesen be fogja jelenteni a fuziót*, amelynek létrejötte a koalícióba lépett pártok továbbműködésének egyetlen alapja. A miniszterelnök különben igen optimista szemmel nézi a helyzetet és az a véleménye, hogy a komplikált aktuális kérdéseket a kormánynak sikerül simán megoldania.

Wekerle néhány nap múlva Bécsbe utazik és ott átadja az uralkodóház tagjainak a kormány üdvözlését. A miniszterelnök ez alkalommal tárgyalni fog *Bie-*

nerth osztrák miniszterelnökkel is a jegybank ügyéről. Bécsi jelentések szerint *Bienert*nek teljes felhatalmazása van e kérdésben a tárgyalások folytatására.

Néppárti hang.

A bécsi *Vaterland* mai száma nagy cikket közöl egy magyar néppárti képviselőtől a politikai helyzetről. Az anonim cikkíró azt jövendőli, hogy *Wekerle* és *Kossuth* újévi beszédében ki fog tűnni, hogy a bankkérdésben *Andrássy*, *Apponyi* és *Zichy* álláspontja van felül és a függetlenségi párt be fogja érni azzal, hogy az Osztrák-Magyar Bank statutumának néhány jelentéktelen szakaszát megváltoztatja. Azt is jövendőli, hogy talán már *nehány hét múlva* meglesz a fuzió. Az új párt az alkotmány- és a függetlenségi pártból alakul és neve *48-as alkotmány-párt* lesz.

Felsőbb parancs ellenére.

Bécsből ezt táviratozták a délután folyamán:

Az osztrák urukháza mai ülésére nagy hévvel készülődtek a felsőház magyargyűlöli pártjai. Ugy tervezték, hogy felelőségre vonják az osztrák miniszterelnököt a közös hadügyminisztérium ama „engedékenysége” miatt, hogy a katonai engedmények kérdésében tárgyal a magyar kormánnyal. Szóvá akarták tenni az ezrednyelv ügyét is és tiltakozni készültek minden változtatás ellen. Ugy látszott már, hogy a támadás az utolsó órában elmaradt *Legfelsőbb helyről ugyanis határozott formában nyilvánult meg, az az óhaj, hogy az urukháza tagjai tartózkodjanak az e kérdésben való éles állásfoglalástól.* Ezt a hírt *Chlumetzky* báró vitte meg az urukháza alkotmánypárti csoportjának ma reggeli tanácskozására és innen hírül adták a jobb pártiak értekezletének is, ahol ez az izenet nagy meglepetést keltett. Mindamelllett a támadás nem maradt el. A különös politikai szenzációról lapunk más helyén külön cikkben számolunk be.

noklataival éveken át egyik népszerű vezér alakja volt a református tanító karak és az országos tanító gyűléseknek. Ez a nagytevékenységű ember és érdekes szakíró fenérszabónál, mint szobrásznál kiválólag megállotta helyét. Virágos szép magyar beszédéről, kedves modoráért mindenütt bacsinták Tóni bácsit, ki nek ártatlan, romlatlan lelkű jellemű ezen egy történetecské is:

Fergeteges téli éjszakán a Morva-kutya csivogására riadt fel Tóni bácsi. Isiben felrántotta az ágyvégénél „haptákos” csizmát. Süveget nyomott fejére. Térden állt és „bucáját” is magára kapta. Botot ragadott. Kiretesszelte a pítvarajtót. A tornácra lépett, épen idejében. Három-négy gyanús külsejű magyar a nyitott kapunál teregette a „hiszokat”. Még csak nem is hederítettek Tóni bátyánkra, aki mivel erővel nem bírta, szép szóval akart hatni az elvetemedett sziványokra:

— Kedves jó tolvaj barátaim, hová hajtják figyelmetek az én hiszomat?

— Az egyik kőfic elnevette magát:

— Mi köze hozzá az urnak.

— Kedves jó tolvaj barátaim, sokba van nek már nekem ezek a hiszók...

— Azonban az átkodott lelkű tolvajokon

nem fogott a Súlyom Tóni bátyánk országosan elismert szép szava; személtárára rakták koszába a „hiszokat.”

Öreg Dudolán Sándor meg a „bátgalléros köpönyegéről” maradt emlékezetes Szoboszlón. Ez volt az igazi varázsköpönyeg. Mihelyt az idő engedett a zordon téiből, öreg Dudolán Sándor mindig lekapaszkodott egy-egy galléros köpönyegéről. Nyárára lekapaszkodott az utolsó kerekgalléros szárnyalt is. Poraköpönyeggé vedlett a téli zivatarokkal is dacoló gunya, mely kedves emlékeztetőként borul ma is az öreg tanító begyepesedett sirjára.

Téli köd imbolg az ablak alatt, homályfátyolt hullajt kis kertem taxiót gyümölcsfára. Még nemrég virágokkal ékeskedtek ezek a fák. Hamvas gyümölcsöt is szedegétem ágakról. Ezeknél a gyümölcsöknél csupán a nánsi Kovács Jakab tanító almái izlettek édesebben. Nagy gyümölcstermelő volt az öreg tanító bácsi. Akkor még tanítókat, iskolában együtt voltak. Ha valamelyik növendékét ki akarta tünnetni, bemant a kamrába, néhány piros almát kurkászott elő a „buzás szuszákba.”

— Jó hu vagy, Kiss Péter flam! Látom, te is igyekeztél most az egyszer Nagy Palkó... Nesze neked is! Neked is egy alma.

Beszeg a vásott kölyöknök a virágésből is kijutott; az volt még a fájdalmasabb. Jakab bácsi mindig az ilyen javíthatatlanokat küldte a boltba páleért... Persze, ezek is igyekeztek jóba foglalni magokat, hogy páleca helyett klérdemeljék a piros almát, mert talán az egész világon sem teremti ahhoz fogható édes alma?

Szerény helyzetben, szerény eszközökkel működtek a régi magyar tanítók. Mielékkövélből, szobrokból eladdig még nem jutott a nemzet igazi magvetőinek. Amde a nép ezsvette őket. A nép bizalommal volt irántuk. Ez volt az ő jutalmok... Ez bárha a csendes falusi temetőikben is begyepesednek a sírok, a jó öreg tanítók emlékeit kegyelet rózsáival fonják körül a hosszú téli estéken, midőm a meleg kemence onyhelyénél régmúlt időcsél beszélgetnek az emberek. Dicsőségtől világításban felidézik a jó tanítók, kedves öreg tanítók szellemét... Ugy lehet, bátgalléros köpönyű Dudolán Sándor bátyánk kezéig a hátájárat? Mórész Pál.

A HATÁRON.

Mostartól—Obreáig.

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, december 29

Egy bécsi ujság karácsonyra egyik munkatársát küldte ki a keleti határszélre, hogy beszámoltasson magának lent levő katonáink karácsonyáról.

Az ujságíró többek között ezeket jelenti:

(Karácsonyi küldemények.)

— A mostári pályaudvarra épen most rohogott be a Bözsa-Bródból Szerajevón át érkezett vonat. Kevés utas, többnyire Grahovác és Draznicáról jövő törökök hagyták el a pályaudvart. Annál érdekesebb volt a küldemény, amelyet a vonat két szállítókosója tartalmazott. A monarchia minden részéből karácsonyi ajándékok voltak itt fölhalmozva a csapatok számára, akiket a há'ra'ink biztosítására küldtünk oda. Megszámlálhatlan mennyiségben voltak fölhalmozva kis skatulyák, ládácskák, hordók és szákok. Ezeket a mostári pályaudvaron kihordták és részben a városba vitték, részben pedig a mostar—nevesinjel katonai postának átadták. A postakocsi ezúttal utasnak nem szorít helyet. Sankl nem is kíváncsi oda, a postakocsi kísérete is — egy altiszt és egy gyalogos — alig talál helyet. A kis bosnyák lovak a nehéz rakományjal lassan lépkednek Blagajig. Nehéz az út a szédületes magasságokba nyúló országúton. Nehéz és veszedelmes a Velez hegység erdős oldalán, ahol szerpantin utak kígyóznak is Nevesinjeig. Nevesinkópaltet magas hó takarja. Csak a magasabb házak, a minaretek és a nevesinjel őrség épületei látszanak ki.

A katonai posta ostromcsapás és tülkölések lármája közepett érkezik meg az őrség elé. Ez a nap eseménye. Magyar és más nemzetiségű katonák állnak — tiszték és legénység — a posta elé. Eszken kívül törökök és szerbek jönnek oda, hogy küldeményeket átadnassák. A karácsonyi ajándékok illata terjeng a levegőben. Gyertya, sütemény és szeszitalok illata árad a kosarakból. A postakocsi megmaradt rakományával tovább indul. Az utat, amelyet nyári időben egy-két órában tehetnek meg, egy egész napig kell megjárniok. Este van. A Črna-bodó hegyen egy kis házikó áll, amely a posta elszállásolására szolgál. Nagy munkába kerül, míg a havat a bejárók elől ellopátolják. Odabent részével tüzet csinálnak, a tüstre konzervet raknak és elkészül a sovány vacsora. A szivós, jó lovak az éjszakát a szabadban töltik, mert az istálló földelét benyomta a nagy hó tömeg.

A menet másnap tovább indul. A hóvihar erősebb lett. Mindegy. Őrrelát mindenképen el kell érnél, mert ma karácsony van. Kimondhatatlan nehézségek között törtet a kocsi előre.

Még a Pandusika lejtőjén van egy kellemetlen megálló, az egyik ló elcsuszott és a hóba esett. Gyalogos katonák állítják talpra, az állat folytathatja megint az útját előre.

Egy óra múlva az obrejsi kaszárnya előtt állnak, amelynek ormáról zászló köszönti a jövővényt.

A montenegrói határon, Őrsjek-Milanov a neve annak a kis pontnak, ahol egy hadnagy vezetése alatt negyven legény van őrségen, ezúttal a legjelentősebb védőpontok egyike, itt is leadnak karácsonyi ajándékokat. Mindent, az egész vonalon, boldogságot hoz a szent nap azoknak a derék katonáknak, akik a monarchia őrszetére vannak a veszedelmes helyekre kirendelve.

(A bojkott.)

Konstantinápolyi távirat jelenli: Az osztrák árúk bojkottja egyre terjed. A legnagyobb kárt a biztosító intézetek szenvedik, mert az osztrák biztosító társaságoknál kötött biztosításokat stornirozták és angol biztosító-intézeteknél konvertálták. Pallavicini őrgróf osztrák-magyar nagykövet tegnap hosszasan tárgyalt a török nagyvezérrel és a külügyminiszterrel.

(Cáfolatok)

Budapestről jelentik: A mai lapoknak a szerb járdörök és magyar—osztrák csendörök között a D:lnánál történt összeütközéséről szóló hírel kapcsán hivatalosan azt jelentik, hogy a vizsgálat adatai szerint szerb járdörök és csendörök között semmiféle összeütközés nem történt. Mindössze az történt, hogy a csendörörmeister, akit Frazer Jánosnak hívnak, öngyilkossági kísérletet követett el.

A boszniai csapatok egészségi állapotáról több napilap a Daily Mail nyomán azt írja, hogy a boszniai határon elhelyezett osztrák magyar csapatok között vérhas tört ki, amelybe sokan belepusztultak, továbbá, hogy a határon több katoná megfagyott. Ezekkel a hírekkel szemben a Bud. Tud. illetékes helyről nyert felhatalmazás alapján közli, hogy a boszniai határon elhelyezett csapatok egészségi állapota teljesen kielégítő és hogy az időjárás viszonylag nem viselték meg a legénységet.

FERENC JÓZSEF gyermekkori levele.

Újévi üdvözet Ferdinánd császárnak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 29

A bécsi Burg irattárában régóta kutatnak öreg történettudósok, akik a poros aktatömegből olyan okmányokat, leveleket akarnak előhalászni, amelyek eddig még nem kerültek nyilvánosságra. A levelek és okiratok a Habsburg család uralkodásának megirandó történetéhez kellene. A történettudósok eddig is találtak néhány ismeretlen levelet; ezek között most adták közre Ferenc József királynak hat éves korában írt ama levelét, amelyben Ferdinánd császárt üdvözli az újév alkalmából. Az 1836 ban kelt levél szövege a következő:

Legkegyelmesebb nagybátyám! Nagyon örülök, hogy már annyira előrehaladtam az írásban, hogy levélben köszönhetem meg egyrészt jóakaró válaszát, másrészt a közelgő újév alkalmával kifejezésre juttathatom tiszteletem és háládatosságom legszívlelyesebb érzéseit. Legyen meggyőződve arról, hogy tanácsait meg fogom szívlelni, lelkiismeretesen követem és minden igyekezetemmel azon leszek, hogy várakozásainak megfeleljek; mert belátom, hogy egyedül arra kell törekednem, hogy nagyszűömnek, szeretett anyámnak és magának kedves nagybátyám örömet szerezzek és egykor derék, hasznos emberré váljak. Et igéri a legengedelmessebb unokaöccse, Ferenc.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

Merénylő postamesternő.

A postaigazgatóság mulasztása.

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, december 29

A Komárommegyében levő Csep községben december tizenhatodikán az odaváló helyettes postamesternő revolverrel négyszer rálőtt a község érdemes, hatvan esztendő főtanítójára, aki a panaszkönyvet kérte. A csendőrség le akarta tartóztatni a postamesternőt, de azt mindeideig nem tehetette, mert a postaigazgatóság máig sem gondoskodott a merénylő nő helyettesítéséről, jóllehet a községi előjáróság azonnal levélben, a csendőrség vezető pedig táviratilag kérte azt.

A szenzációs esetről a következőket jelentik:

Csep község postamesternőjét, Csádl Gizelát, előléptetesként a postaigazgatóság mintegy fél esztendő előtt a fehérmegyei Velencére helyezte át, de helyettesítésére nem tudott vizsgázott egyént kiküldeni. Megbízta hát Tóth Rózát, egy csepi parasztleányt, hogy a kisebb-szerű postahivatal dolgait lássa el. A távozó postamesternő utolsó napjaiban némi oktatásban részesítette utódját, aki mindössze a hat elemi iskolát végezte el.

A parasztleány büszke volt állására, és mint ilyen, hamarosan parvenügöggel kezdte kezelni a közönséget, amely csaknem kizárólag intelligens földbirtokos-családokból áll. Többen fejezték ki emiatt rosszalásukat és Sebestyén Imre, a község érdemes, köztisztviselőben álló főtanítója, aki harmincnégy esztendeje működik Csep községben, s így a postakiszasszony is az ő tanítványa volt, panaszkodott a figyelmetlen és durva bánásmód miatt. A postamesternő erre azzal felelt, hogy vasárnap még a lapokat sem hordatta ki. A főtanító családja a postaszolga útján emiatt is panaszkodott, mire Tóth Róza durvahangu levélben válaszolt. A család, hogy Sebestyén főtanítót megkiméje, összetépte a piszkoló levelet. A család és a postamesternő között ettől fogva állandó volt a civódás. Végül Tóth Róza a főtanító leányát sértette meg egy üzenetében. Erről már az apa is értesült, s fölhevülten indult el a postamesternő hivatalába, ahol a panaszkönyvet kérte:

— Hogy mersz te ilyen durvaságokat izengetni, — mondta volt tanítványának — add a panaszkönyvet.

A leány durván válaszolt, mire a főtanító megismételte kívánságát:

— Kérem a panaszkönyvet, — mondta nyugodt hangon Sebestyén.

— Majd adok én neked panaszkönyvet, — rivallt rá Tóth Róza a hatvan éves emberre, s ebben a pillanatban felkapta az asztalon levő revolvert.

Gyors egymásutánban négy lövés hangzott el, de egyik sem talált. Másnap megérkezett a nagyigmándi csendőrség vezetője, aki előtt a merénylő postamesternő a következő vallomást tette:

— Amit tettem, nem tagadom. Az habortott fel, hogy a főtanító a panaszkönyvet kérte. Gyilkos szándékom nem volt, csak akkor érett meg bennem a gondolat, hogy megölöm, amikor láttam, hogy bármit csinállok, lövöldözök, nem mozdul, hanem dermedt nyugalommal a panaszkönyvet követeli. Először hozzávágtam a revolvert. Sebestyén utánanyult, hogy fölvegye, de én előbb odaugrottam és eltasztottam. Dulakodni kezdett velem, s gy kicsavarja a ke-

szemből a fegyvert. Nem sikerült neki. Ekkor már el voltam készülve, hogy löni fogok. A revolver azonban el volt zárva. Csettegett, de nem működött. Sebestyén erre sem távozott. Irtózatossá harag ébredt bennem: „Menj kutya, mert lelőlek.” Ez sem használt. Kinyitottam a revolvért, s hogy megjegyzem, kétszer a levegőbe lőttem. Megfagyott a vér bennem a nyugalom láttára, amelylyel őtt állt előttem. Most a lábára céloztam. Ez sem talált. Ekkor teljes öntudattal, megfontoltan elhatároztam, hogy a mellének célozok és agyonlövöm. Eldördült a lövés és meg vagyok róla győződve, hogy ennek a lövésnek találnia kellett. Három golyót később megtaláltunk a szobában, a negyediknek a rektor testében kell lennie.

A helyszíni szemle megtartásánál konstataulta a csendőrség, hogy egy golyó rendkívül mélyen befuródott az almáriom ajtajába, a második a padlóba, a harmadik a kanapéba. A negyediket csak később találta meg a főtanító a saját kabátja belésében.

Mindez december tizenhatodikán történt. Az eljáróság azonnal levélben kérte a postaigazgatóságot, hogy intézkedjék a merénylet Tóth Róza helyettesítése iránt. Ugyanezt tette sürgöny útján a nagygimnáziumi csendőrorparancsnok is. A mai napig azonban semmi válasz nem érkezett. A község lakosságában nagy a fölháborodás a postaigazgatóság lelkiismeretlen hanyagsága miatt.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Tanítónő, életkép. (C bérlet).
 Csütörtök: Szökött katoná, népszínmű. Caba-
 ret. (A bérlet).
 Péntek: Délután: Aranyember, színmű. Este:
 Fuzsitus kisasszony, operett. Bemutató előadás.
 (B bérlet).
 Szombat: Fuzsitus kisasszony, operett. C
 bérlet).
 Vasárnap: Délután: Piros bugyellárás, nép-
 színmű. Este: Fuzsitus kisasszony, operett. A
 bérlet).

* A főrabbiné drámája A székesfehérvári városi színházban legközvetlenebb új szerző mutatkozik be Dr. *Steinherz* Jakabné, az ottani izraelita főrabbiné felesége népszínművet írt, amelyet Szalay igazgató társulata mutat be először. Az új népszínmű meséjét a kivándorlásból merítette a szerző.

* A tanítónő vendéggel. Holnap este Bródy Sándor parancsnok elvitt a képe, a tanítónő körül szöveg, a főszerepben Szász Gyula. A többi szereposztás olyan, mint a bemutatás előadásánál volt.

* Szilveszter estély a színházban. A színház igazgatója Szilveszter este rendkívül érdekes előadást rendez. Színpad körül Szilveszter Eda *Szökött katoná* című népszínműve, melynek egyik felvonásában felfegyverezett és valóságos műsorú kabarét lát. A kabaréban Szász Gyula is fellép. A kabaré után a következő: Csendőrség dala (dalgyűjtemény) Paraszt-bálast. előadás: Szász Gyula Magyar népdalt énekel Ferenc (magyarul) A cigánylány dalát a Cigánybáró operettből énekli *Wassák* Vilma. Merion, szavalja: Szász Gyula. A vén cigányt előadja Ruda Fűző. A műsor Szász Gyula énekszámai fejeződik be.

* Wilbur Wright repülőgépe. Szerdén került utoljára színpadra az Újvilágban Wilbur Wright repülőgépe, melyet közkegyenre ismert műsorra az Újvilág igazgatója. Most, mikor az egész világ legfontosabb feltalálója Wright, kétszerelesen érdekes és a kép, melyből megismeri a közönség a szerzős feltalálást és magát a szerzős feltalálót. A tizenkét számból

álló és máfői órán át tartó műsorok rendkívül érdekességgel a tengeri hadgyakorlat, melyen az orosz tengerészeti összes hadihajó látható, továbbá Arcona csodaszép látképe, a norvég hadgyakorlatok, több komoly és humoros megdömpykép. Ezt a klasszikusnak nevezhető műsört szerdán adják utoljára.

A TANITÓNŐ.

Írta: Varsányi Irén, a Vigaszínház tagja.

A tanítónőt tartom legjobb szerepemnek. Szeretem ezt a szerepemet; talán mert sikerem volt benne? Igaz, hogy ez is fontos a színész szemében és kettőből áll a szerep: abból, amit az író és abból, amit a siker ad hozzá. A legtöbb színész csak a premier után meri bevallani, hogy kedves-e neki valamelyik szerep. De én a tanítónő szerepét már előbb is szerettem. A próbákon, sőt már akkor is, mikor először olvastam és élém domborodott a szép színes és gazdag szerep, amikor éreztem, hogy ez nekem való és beléöltöttem a képzeletemmel.

Szerettem, de igen nagyon féltém tőle. Mindig félek a szerepeimtől, de ettől legjobban remegtem. Talán a sokoldalúsága, talán a fontossága miatt, melyen az egész darab épül. A darab sorsa a mi sorsunk.

A kritikus urak, amikor bágyadt elégedettséggel üdvözölnek egy-egy irodalmi darabot, nem is tudják, hogy szenzáció ez nekünk, komédiásoknak, akiknek mindenféle szerepbe bele kell kendőznünk magunkat. Igaz, hogy a sikereimmel is összeesnek ezek a szerepek, de én akár mindig is csak a *Dadát*, a *Balaton Regét*, a *Dérnyét* és *A tanítónőt* játszánám, ha saját színházamat igazgathatnám, mint Sarah Bernhardt... Milyen örömmel szavalja az ember a szavakat, melyeknek értékük és jelentőségük van...

Bródy Sándornak már köszöntem egy nagy sikeremet. Az első igazít. Képzheted, hogy minő lázzal, ambícióval csiszoltam ezt az új Bródy-szerepet. Minden szót megbeszéltem az íróval, aki rendezőnek is kitűnő. Hogy nem adok-e tulságos súlyt egy-egy szónak, jelenetnek, hogy szürkébbre, vagy élesebbre kell-e hangolnom egy-egy jelenet tónusát? Így képzelte-e? Én így gondoltam... És a többi. Küzdelmes, de kedves próbák voltak, sőt azonfelül édesek is, mivelhogy Bródy Sándor minden próbát egy kosár narancssal édesített meg amit ott majsoltunk minden pihenőkor.

De igazában nem könnyű mesterség *A tanítónőt* megjátszani. Annyi színt játszik ez a szerep, mint a tüzes gyémánt. Éreztem, hogy egyszer én vagyok a darab esze, fölényes és kulturás, másszor pedig csak szegény, összevissza tépett kór, melyet a végzet ráncigál. Eszes, sugaras, született királyleány, majd szürke, gyámoltalan Hamupipőke. Hirtelen indulatra, tomboló indulatra kell támadnom, aztán sirnom kell, pityeregnem, csendesen és szomorúan, mint az őszi eső...

De hiába beszélek a szerepemről, ha nem tudom megjátszani, amit akarok. Viszont nem kell beszélnem róla, ha meg is tudom játszani, amit akarok.

Adjon az Isten sok ilyen szerepet. Magyar írók írják őket. És én játszszam valamenyit. De legalább is a legszebbeket...

OSZTRÁK TÁMADÁS.

A bécsi urakháza a magyar katonai követelések ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 29.

Az osztrák országgyűlés felső-házában, a bécsi urakházában nagy volt ma a jajveszékélés. Az osztrák főrendek kirohanást rendeztek Magyarország ellen és hevesen tiltakoztak az ellen, hogy a magyarok katonai követeléseit teljesüljenek. *Thun* gróf, a volt miniszterelnök a szónokok egyike, könyező szemekkel intézett szöveget a Felsőházhoz, hogy ne engedje megbontani az egységes hadsereget.

A kirohanásokra, melyek egy teljesen illetéktelen faktor Magyarország elleni harcának bejelentései akartak lenni, az osztrák miniszterelnök meglehetősen óvatosan válaszolt. Igérte az osztrákok jogának védelmét és bár érdemlegesen nem nyilatkozott, türe, hogy az osztrák urakháza durván beavatkozzék a magyarok ügyeibe.

Az urakházának ülése — mint Bécsből jelentik — csak délután fél négykor kezdődhetett, mert addig a kormány puhítani igyekezett a harcias osztrák főrendeket. A költségjavaslatot kezdték tárgyalni, mikor felszólalt *Thun* Ferenc gróf, a jogpárt vezére. Kijelentette, hogy senkisémet akarja a korona jogait a katonai kérdésekben érinteni, de nem hagyhatja szó nélkül, ha más oldalról olyan engedmények követeltetnek, melyek a hadsereg egységét megbontják. *Appellálni kell a magyar királyhoz, hogy ez engedményeket meg ne adja.* A ki gyezősi törvény értelmében olyan engedmények nem tehetők, melyek a vezénylet, vezérlet és belső szervezet körére vonatkoznak. Kéri Istent, védje meg a monarchiát attól a veszélytől, hogy a közös hadsereg egysége megbontassék. Reszkető hangon, könnyes szemekkel kéri végül a korona viselőjét, hogy legyen tudatában annak, hogy ő a hadsereg egységének védője és kéri az osztrák kormányt, hogy a legnagyobb határozottsággal foglaljon állást a katonai engedmények ellen.

Többen szólaltak fel ezután, szintén a katonai kérdésben, továbbá a bankkérdésben támadva Magyarországot. A felszólalásokra *Bienerth* báró miniszterelnök válaszolt. Kijelentette, nincs abban a helyzetben, hogy a bankkérdésről nyilatkozzék, mert erről most kezdődnek meg a tárgyalások a két kormány és a bank között. A katonai kérdésekről szólva kijelenti, hogy a magyar törvény is egy egységes hadsereget ismer egységes vezetéssel és belső szervezettel, amivel nem áll ellentétben, hogy az intézkedések elrendelésénél a magyar kormánynak joga van a változások természetét és kihatását alkotmányos felelőssége szempontjából megvizsgálni. Az osztrák birodalmi gyűlés hatáskörébe tartozik az ujonctörvény megszavazásánál azt a kérdést felvetni, hogy a hadsereg egysége nem bontott-e meg. Itten — ugymond — a monarchia összes lakóinak közös érdekéről van szó és kijelentheti, hogy a katonai kérdések csakis az alkotmányos hatalmi körök beleegyezésével lesznek megoldva. Jogainkat és befolyásunkat megsérteni nem tudjuk.

Az urakháza hosszabb vita után elfogadta a költségprovizoriumot.

A délolaszországi földrengés.

Százezer halott. — Elsülyedt községek.

A királyi pár a katasztrófa helyén.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 29.

A mai táviratok rettenetes képet adnak a szicíliai és kalabriai földrengésről. Községek teljes elpusztulását, emberek tizezreinek halálát idézte elő a szörnyű katasztrófa, melyet az újabb jelentések szerint hatalmas tenger-rengés kísért. A jók és hajósok pusztultak el a tenger hullámaiban, a szárazföldön pedig, különösen Sziciliában virágzó vidékek lettek pusztaságokká.

Az áldozatok számát egyik táviratszázeserre teszi. Az olasz kormány már megkezdte a mentőakciót.

A földrengés menekültjei iszonyú részleteket mondanak el a katasztrófáról. Ez elbeszélésekből sejteni lehet a szerencsétlenség nagyságát, melyről pontos hírek a telefon- és táviratösszeköttetés megszakadása miatt, alig érkeztek.

Távirataink itt következnek:

A messzinai katasztrófa.

Palermo, december 28. A jelentések, amelyek indirekt uton érkeve, Messzinából hírt adnak, mind komolyabban hangzanak. A város kétharmad része állítólag elpusztult.

Porto Santa Venere, december 28. A Messzinából érkező hírek igen komolyak. Részletek hiányoznak; csupán annyi ismeretes, hogy a város részben elpusztult, hogy számos halott és sebesült van és hogy különböző helyeken tűz ütött ki. Sokan, akik túlélték a szerencsétlenséget, Cataniába mentek, ahol csomagszállító gőzösök fogadják be és továbbítják a sebesülteket. Több gonosztevő fosztogatással foglalkozik. Erélyes intézkedések történtek a rend és nyugalom fenntartása érdekében. A három hajóból álló hajóhadosztály holnap érkezik Messzinába. Szintugy Nápolyból két gőzösön csapatokat szállítanak Messzinába, amelyek holnap érkeznek meg a résztvesznek a mentőakcióban.

Palermo, december 28. A messzinai szerencsétlenség terjedelméről még nincsenek pontos értesülések. Egy híresztelés szerint több ezer ember életét veszítette. E hírek azonban nem ellenőrizhetők. Az a hír, hogy Messzima nagy része elpusztult, megerősítést nyer. A szerencsétlenséget még fokozta, hogy gázrobbanás következtében tűz támadt. A tenger állítólag az utcák nagy részét elárasztotta és iszappal töltötte meg, ami nagyon megnehezíti a mentési munkálatokat. Hírlik, hogy Foro és Canzirri községek, Messzima elővárosai eltűntek a föld színéről.

Catania, december 29. A Messzinából érkezett legutóbbi hírek megerősítik a borzasztó katasztrófáról szóló eddigi jelentéseket. Lehetetlen a kárt pontosan megállapítani. Az áldozatok száma ismeretlen; ezer halotról és sebesültről beszélnek. Számos menekülő és sebesült, köztük több katona Cataniába érkezett. Azt a hírt hozzák, hogy Messzinának a tenger melletti része elpusztult. A segélyak-

cióban való részvétel céljából hajórajt indítottak Messzinába.

Városok pusztulása.

Róma, december 29. Reggio di Kalabriából tegnapelőtt óra körül hivatalos híradásom érkezett. Ez a körülmény annál nagyobb aggodalmasságot kelt, mert az okát semmivel sem tudják megmagyarázni.

Catanzaro december 28. Reggio di Kalabriából ejszaka érkezett táviratok szerint a város ugyanaz a sors érte, mint Messzinát. A táviró- és telefonhívások elpusztultak.

Róma, december 29. Számos kalabriai helyiségeket jelentik, hogy a földrengések úgy megijesztették a lakosságot, hogy éjszakai idején templomokba menekültek, amelyek összeomlottak és maguk alá dönték az embereket. A lakosság a legutóbbi szerencsétlenség óta nem mer szilárdabban épült házakban lakni és a könyöradományokból könnyebb szerkesztésű házakat építtet.

Róma, december 29. Reggio di Kalabriában és Catanzaróban egész a tenger hevernek romban. Reggio di Calabria hadosztály parancsnoka eltűnt. Magátáviratok szerint az egész város rombadőlt.

Palermo, dec. 29. Messzinából menekülőkkel és sebesültekkal zsúfolt vonatok érkeztek Cataniába. A menekülők szinte megőrültek a félelemtől. A Trinakria-szálló beomlott és a személyzetet, valamint 90 lakót romjai alá temetett. A városháza, tőzsde, posta és táviróhivatal, valamint a kaszárnya is bedőlt. A tenger által okozott kár óriási. Egy mérhetetlen nagy hullám átcsapott egész Messzinán. Az áldozatok száma igen nagy. Palermóból csapatok, valamint orvosok indultak Messzinába. Az Augustában horgonyzott orosz hajóraj Messzinába siet teljes gőzzel, hogy segínyt nyújtson. Egy Messzinából jövő torpedóuzó Milaccóban 60 sebesültet szállított partra. A messzinai questor és több fia, szintugy a prefektus és családja életüket veszítették. Fulci Nicolo volt államtitkar is az áldozatok közt van. Pisdiontoban számos ember életét veszítette.

Százezer halott.

Róma, december 29. A Tribunának jelentik Messzinából: Messzinában és Reggio di Kalabriában 75.000 emberélet pusztult el.

Róma, december 29. Újabb jelentések még 25.000 re teszik a halottak számát. Messzinai jelentés szerint Derviko érsek és a rendőrigazgató is elpusztultak a romok között.

Tengeri katasztrófa.

Róma, december 29. Kataniai jelentés szerint a katasztrófát nagy tengerrengés előzte meg. A tenger hullámai emelet magasságra emelkedtek és a kikötőben levő hajókat erősen megrongálták. Hatvan bárka elmerült és a rajtuk levő emberek közül egy sem menekült meg. Három nagy hajó, köztük egy osztrák-magyar hajó megrongá-

lódott. A parton felhalmozott áruk a tengerbe sodródtak. A kár rendkívül nagy.

Egy szemtanú elbeszélése.

Róma, d.c. 29. Messzinából egy ember, akinek egész családja pusztult, a következő táviratot küldött római rokonának:

Szülőim, feleségem, gyermekeim elpusztultak, magam is csak csodamódra menekültem.

Róma, dec. 29. Kataniába ma reggel érkeztek az első menekültek. A rémület megávarva elméjüket úgy, hogy semmit sem tudnak elmondani a szerencsétlenségéről. Csak egy asszony volt köztük, aki a kérdéskérdésekre ezeket mondta:

— Reggel hatodfél óra lehetett, mikor tempómoraj riasztott fel álmomban. Ijedten kiáltottam fel: Földrengés van, segítség! A következő pillanatban az utcán voltam. Menekültem, magam sem tudtam merre. Mellettem szakadt az eső, a házakról kövek estek le. Az utca tele volt emberekkel. Egymást tolták, löktek vittek. Így jutottam a tengerpartra, ahol a legelső hajóra menekültem. Azt tudom, hogy egész városrészek pusztultak el.

Ostromállapot. Gyűjtés.

Róma, december 29. A király ma reggel hétfő órákban a Reggio közelében fekvő Villa Saugiovanába utazott. Ottan a király hajón megy át Abessziába. A vonaton két autómobil is viszik. A király ma éjjel érkezik Messzinába. Rómából az éj folyamán Nápolyon át nyelve katonai vonatot indítottak annak Reggio di Kalabriába és Messzinába. Mind egyik vonat ezer katonát vitt magával. A kora reggeli órákban még két vonat megy utász- és műszaki katonákkal. Ezeket a Vörös Kereszt két vonata követi, melyek kórházi berendezéseket, kötszereket és egészségügyi csapatokat visznek.

Róma, december 29. Messzinát katonaság szállotta meg, amely a fosztogatókat rögzítő bíróság elé viszi és agyonlövetti. Eddig összesen 100 rablót löttek agyon. Giolitti miniszterelnök 20.000 frankkal megkezdte a gyűjtést. A katasztrófa színhelyére hivatalnokokat küldött. A posta- és táviróminiszter távirócsapatokat küldött le, hogy a megrongált kötelekedést helyreállítsák.

A szerencsétlenség oka.

Róma, december 29. A katasztrófa méreteit még nem lehet pontosan megállapítani. Egyes hírek szerint a földrengés a katasztrófális jellegű tengerrengésnek volt a kísérője. Az Astna és a Vezuv teljesen csendes.

Országos gyász

Késő éjjel jelentik, hogy Viktor Emánuel olasz király és neje ma Rómából Nápolyba utaztak, azután Sziciliába mennek, hogy végigjárják a pusztulás területét. Megállapították, hogy Messzinában tizezer ember pusztult el. Egész kaszárnyaépületeket nyelt el a föld. 280 vasuti alkalmazott közül, akik a katasztrófa idején szolgálatban voltak, csak hetvenet lehetett megmenteni. A pénzügyőri lakatnyában levő 270 legény közül 230 meghalt.

Egész Olaszországban elrendelték a gyászt, a mulatságokat beszüntették és mindenki borzalommal beszél a katasztrófáról. Az ország távolabbi vidékein lakó orvosok különvonaton mennek a földrengés helyére, hogy segítsenek a sebesülteken, Nápolyból pedig külön munkáshajó indult Szicilia felé.

A trónörökös vadászatai Aradmegyében.

Ferenc Ferdinánd elutazott.

— Az Aradi Közlöny kiküldött tudósítójától. —

Arad, december 29.

Másfélnapos itt tartózkodás után Ferenc Ferdinánd főherceg ma bucsut mondott az Aradmegyébe sereglett főúri vendégeknek és a vendéglátó főhercegnek, aztán ismét Bécs felé vette útját. A trónörökös itt olyan pompás kedvben volt, amilyenre rég nem emlékeznek a környezetében lévők. Hogy milyen kitűnően érezte magát fenséges rokona vendégszerető kastélyában és társaságában arról tanúságot tesznek a nevének küldött sürgönyök és a bucsuzáskor tett kijelentései.

A trónörökös aradmegyei vadászatáról és elutazásáról ezt jelenti Kisjenőre küldött tudósítónk:

A mai vadászat a hőses dacára igen jól sikerült. A vadásztársaság ma ugyanaz volt, mint tegnap. Ma a somosi erdőben vadásztak fácánra. A trónörökös már tegnap érdeklődött a hajtóktól, akikkel folyton magyarul beszélt:

— A somosi erdőben sok a fácán?

A paraszt-hajtók ezt felelték:

— Az idén különösen sok a fácán, de azért fogoly is van.

A társaság ma reggel 7 órakor kocsin ment ki az erdőbe. A trónörökös nemcsak tegnap este, hanem ma az uton és a vadászatok alatt kedvességével elragadta a társaságot. A magyarokkal jobbara magyarul társalgott. A legnagyobb elismeréssel szólt a tegnapi és a mai vadászat rendezéséről és sikeréről. A vadászat neki is nagyon kedvezett, mert az elejtett vadak nagy részét ő lötte le. Tréfásan meg is jegyezte a hajtóknak és a társaságnak:

— Azt kell hinnem, hogy a többiek nem akarnak a vadakra löni, mert minden zsákmányt nekem engednek át.

Ma délelőtt, amikor a társaság a somosi vadászlatkhoz ért, egyszerre csak, mintha a földből bujt volna elő, ott termett egy pesti fotográfus és lefényképezte a vendégeket. A trónörökös, aki különösen ma vidám hangulatban volt, ezt mondta:

— Ma nem kell a fotográfus előtt erőszakkal barátságos arcot ölteni. Az minden erőltetés nélkül is megvan most.

A társaság tagjai hangosan kacagtak, ami miatt a fényképész kénytelen volt újabb fölvetelt készíteni, mert az első elromlott.

Délután fél négykor tért vissza a társaság Kisjenőre szakadó hóban. József főherceg, a trónörökös és Libits Adolf egyenesen a vasúthoz hajtottak. Ferenc Ferdinánd még a vadászterületen külön-külön elbucszott a társaság tagjaitól, József főhercegtől pedig és Libitstől az állomásnál köszönt el.

— Nem mulaszthatom el, — mondta vonatraszállás előtt Libitsnek — hogy elismerésemet nyilvánítsam önnek a vadászatok pompás és mintaszerű rendezéséért. Valóban, ilyen kellemes vadászatot már régen nem vettem részt.

A trónörökös vonata 4 órakor indult el Kisjenőről; holnap reggel már Bécsben lesz Ferenc Ferdinánd.

A ma esti dínere a kastélyban sokat beszéltek a trónörökös elragadó kedvességéről, amelylyel a társaság minden tagját meghódította. A társalgásból kitűnt, hogy a trónörökös tegnap és ma a vendégekkel folytatott beszélgetésével elárulta, mikép a magyar viszonyokat kitűnően ismeri.

A vadászat mai eredménye ez:

1775 fácán.

309 nyul.

37 fogoly.

Ezekből 600 darabot a trónörökös ejtett el, úgy, hogy ő tegnap és ma több mint 1500 vadat lött le. József főherceg társasága még néhány napig Kisjenőn marad.

MULATSÁGOK.

Az izraelita nőegylet estélye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 29.

Az aradi izraelita jószágnyő nőegylet és népkönyha január 5-iki estélyének leányrondező bizottsága ez uton kért fel az alant felsorolt urakat, hogy a bálrendezés tisztességében közreműködni sziveskedjenek:

Apor Gyula, Babó Iván, Bakonyi Károly, Baross Lajos dr., Bayer Ferenc, Bieler Armin, Bieler Soma, Benkert György, Borcs Jenő, Buzás Elemér, Bereczky László, Bing Hugó, Bródy Béla, Bársony Andor, Back Sándor, Bing János, Bíró Imre dr., Borcs János, Borcs Rózsa dr., Brasch Aladár dr., Brasch Miksa, Bauer Géza, Dániel Péter, Deutsch Róbert, Csiky Tivadar, Deutsch Károly, Deutsch Izso dr., Deutsch Sándor, Eles Béla dr., Eles Géza dr., Eles Simon dr., Engl Miksa, Fekete János, Fischer Jenő dr., Fedor Odón dr., Ferenczi Armin dr., Faragó Rezső, Faragó Alfréd, Faragó Tiber, Friedmann Jenő, Flamm Miksa, Fleischmann Jenő, Fenyves Károly, Gillyen József, Garfás József, Gyalányi Rezső, Gabos Jenő dr., Goldzieher Márton dr., Goldzieher Albert dr., Goldzieher Vilmos, Goldzieher Pál, Goró Artúr, Goró Ferenc, Grosz Samu, Graab József, Gara Armin, Heeger János, Herling Gyula, Herzig Tivadar, Henes Nemő, Heinrich Gyula, Hegedüs Lóránt, Holländer Alfréd, Hejdu Lajos, Hirsch Hugó, Herczeg Károly, Illésy Zoltán, Jákó Sándor dr., Joób Gusztáv, Jutsák Armin, Kánosy János, Kell Lipót dr., Kleinhart István, Keresztes Gyula dr., Kopp János, Kotz József, Kovach Imre, Kovács Jakab, Kövér Antal, Kaszab Géza, Kertész Lajos, Kallós János, Kelemen Simon, Kintzig Kopár Ferenc, Kell József dr., Kell Rezső, Kepes Armin, Kertész Pál, Kuttin Alfréd dr., Kell Lajos, Károly József, Klein József, Klein Sándor, Korák Győző dr., Kilyényi Zoltán dr., Kollin Jakab, Kezstenbaum Hugó, Kanitz Dezső, ifj. Keller Gyula, Kneffel Béla, Krenner Zoltán dr., Leitner Kálmán, Lengyel István, Lészai Ottó, ifj. Lócs Rezső, Lénárt Vilmos, Leopold Frigyes, Lusztiz Andor, Leipnicker József, Leipnicker Frigyes, Lészai Béla, Lippal Dezső, Ory Aladár, Otvös Aladár, Mánna Adolf dr., Moinár Oszkár, Mairovitz Márton, Neumann Miksa, Pál Mihály, Pap Elemér, Popper Sándor, Papp Lajos, László Béla dr., Rácz Sándor, Róth József, Róth Zsigmond, Rácz Jenő, Róth József, Reisinger Ferenc dr., Rosenberg Artúr, Róth Rezső dr., Révész Mór dr., Röck Aladár, Réthfalvi Jenő, Sándor Ede, Schmidt Elek, Schulleri Ede, Somogyi Jenő, Szatmáry Károly, Székely Ilés, Sziklay Artúr, Szabó Frigyes, Székely Ferenc dr., Székely László, Seidner Frigyes dr., Seidner Dezső, Schusztar Odón dr., Schusztar Károly, Stauber Andor dr., Schwarz Aladár, Singer József dr., Singer Jenő dr., Sugár Jenő dr., Szegő Hugó dr., Szegő Róbert dr., Samló Armin dr., Somló Imre, Szerényi Géza, Sugár Károly, Spitz Sándor, Steiner Jenő, Singer Lajos, Rohonyi Nándor, Török Ferenc dr., Török Dezső, Török Frigyes, Tenner Lajos, Tenner Alfréd, Tenner László, Tonesz Ferenc, Timon Zoltán, Uraits Vilmos, Valarián József, Vály Lajos, Vojtek Lajos, Wagner Viktor, Weiss Károly, Weiss Lajos, Weiss Hugó, Weiss Leó, Vajda Iván dr., Vörös István, Vörös László, Vörös Ernő, Vidor Gyula, Vass Mátyas, Ottenberg Dezső dr., Török

Lajos, Szell Lajos dr., Zuber Andor, Zima Tibor, Szalai Arnold, Szalai Gyula, Szudy Elemér, Stanity György, Tabakovics György dr., Rebitsék Kálmán, Raskai Miksa, Lukács István.

Az estély pontos műsora a következő:

1. Prológ, elmondja: Fodor Zsigmondné urnő. 2. „Béka Cantate“ quartett, előadják: Raskai Miksa, Flam Miksa, Bing János és Sarlot Lajos. Zongorán kíséri: Sperber Frigyes tanár. 3. Dienzl: „Japán belépő dal“, Huszka: „Dal a kis teáról“ énekl: Lőty Rózsi k. a., zongorán kíséri: Reuss Lenke k. a. 4. H. Ferenc: „Bekvartélyozás“ magánjelenet, előadja: Kovács Terike k. a. 5. Clorin: „Dal egy sétatobtról és egy napernyőről“, Jakobi: Négerszerenád“, énekl: Singer Rózsi k. a., zongorán kíséri: dr. Seidner Frigyes. 6. Szirmai: „A falusi kisleány Pesten“, M. Sekirmann: „Das Mädchen und der Falter“ énekl: Deutsch Andorné urnő, zongorán kíséri: dr. Seidner Frigyes.

(=) Szászi Gizla kereskedők estélyén. Az Aradi Kereskedők Köre csütörtök este a Központi-szállásban tartandó Szilveszter-estélyének már ismeretelt műsora egy érdekes számmal bővül; föllép az estélyen Szászi Gizla, az Aradon vendég-szereplő cabaret művész, akit sikerrel révén ismer az aradi közönség. Szászi Gizla több humoros, de természetesen deccens számot fog előadni. Az estély pontban kilenc órakor kezdődik. Belépő-díj: személyre 2 korona, családtag 5 korona. A kör tagjai a szokásos kedvesmennyeket élvezik. Az estélykor tartandó tombolára rendkívül sok és értékes tárgy érkezett. A tombola vezetése a rendezőség főlkérésére Rónai János vendégfogó vállalkozott.

A tombolához ajándékaikkal újabb hozzájárultak: Dalmel Lajosné, Glück Károlyné, Kneffel Lajosné, Lével Adolfné, Fischer Mórné, Lenkovitz Nándorné, Meer Arminné, Róna Jenőné, Singer Gyuláné, Tenner Józsefné, Weinberger Jánosné, Weinberger Ferencné urak, Andrányi Kálmán utódl. Weiss és Benjamin, Steinfeld Géza és id. Kell Lajos urak.

(=) Vasutas fillér estély. A vasutas szövetség aradi kerülete január hó 2-án (szombaton) este 8 órakor a Láng testvérek volt helyiségében (Gambrius) sikerültnek ígérkező szórakoztató fillér-estélyt rendez. Az estély műsora: 1. Ének. Előadja: az aradi máv. dalgyűjtő. 2. Monológ. Előadja: Gábor Lajosné urnő. 3. Dalok. Énekl: Papp Miklós dr., zongorán kíséri: Szalay Aranka urhölgy. 4. Hegedű kettős. Előadják: Babos Viktor és Benkő Béla. 5. Felolvasás. Tartja: Szabó Géza. Az estély költségeihez mindenki tetszés szerint járul. Vendégek szívesen látatnak. Az estély házas jellegű. Műsor után tánc.

(=) A tanítónővendékek bálja. Az aradi állami tanítóképző ifjúsága tudvalevőleg a „Fehér Kereszt“ nagytermében rendezi az idén a bálját. Ez a bál egyike az idén a legelsőeknek: január 16-án tartják meg. A rendezőség már serényen dolgozik. A meghívók január első hetében küldetnek szét.

(=) Az aradi vaggongyári daloskör Szilveszter estélyét (dec. 31.) az idén a volt Láng testvérek (most Kánya-vendég) összes termelében tartja meg. A rendezőség szorgalmas munkát fejt ki az estély és a táncmulatság sikere érdekében. Már előre látható, hogy a közönség kitűnően fog mulatni. A hangverseny 1/9 órakor kezdődik. A belépti díj személyenként 2 korona.

Nagy Béla dr. vizsgálóbíró értesítette Gregus Janka vődjét, B. u. f. d. Lajos dr. t. arról, hogy a vizsgálót befejezte és hogy az ügyesség indítványára rendelte a merénylő asszony elmeállapotának megvizsgálását. A szakértőknek arra a kérdésre kell felelniük, hogy szükség-e Gregus Jankának elmeorvosi intésebe való szállítása?

Ki lesz a posta-államtitkár?

Szalay Imre öröke.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 29

A Szalay Imre halálával elárult posta- és távirati elnöki szék tovább maradt üresen, mint általában gondolták volna. Közhit szerint ez az állás Csöke József miniszteri tanácsosra várt, anélkül, — minden szójáték kerülésével — hogy Csöke József várt volna rá. Csöke József mellett egyik jelölt volt Follért postaigazgató s postás körökben biztosra veték, hogy Follért lesz Szalay utóda. Időközben Csöke József beteg lett s az elnöki osztály teendőit teljesen Ary Pál dr. vezeti. S a két jelölt közé most már a legtöbb esélylyel Szűry János kereskedelmi miniszteri tanácsos jutott. Azt mondják ugyanis, hogy Follért, bár kitűnő szakember, nem alkalmas egyéniség e nagyon is sok reprezentációt igénylő állás betöltésére, Csöke József pedig, egészségi állapotára való tekintettel, huzódik. Mint mondják, nem az egészségi állapot a fő oka.

Szűry János szakember a posta- és távirati ügyekben, modora konciliáns és úgy a politikai, mint hivatalnoki világban nagy rekonszenzúnak örvend. Nem volt exponált politikai állásban, csupán hivatalának élt állandóan s ami ez esetben a fő: teljesen távol áll a kereskedelmi kormány körül hadakozó mindkét párttól. Egyetlen kifogás ellene az, hogy fiatal, sőt a legfiatalabb kora miniszteri tanácsos, de sokak előtt épp ez legfőbb kvalifikációja.

Ez a három ember a komoly jelölt. Persze a politikai világból is volna két ur, ki el is fogadná ezt az állást, sőt mozog is ebben az irányban. Mint autentikus helyről értesülünk, rövid időn belül nyilvánosságra jut a kinevezés.

AZ ARADI KÖZLÖNY NAGY KÉPES NAPTÁRA.

*

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára, mint minden esztendőben, úgy az 1909. évre is gazdag tartalommal és a pompás illusztrációk egész tömegével jelenik meg. A napárát újév napján szétküldjük úgy vidéki, mint helybeli előfizetőinknek.

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát magkapják összes előfizetőink, azok is, akik január elsején lépnek előfizetőink táborába. Hogy a több mint négyszáz oldalas naptár szétküldése körül fennakadás ne legyen, azért kérjük azokat az előfizetőinket, akik hátralékban vannak, hogy a hátralékos összeg beküldését el ne mulasszák.

Aradi Közlöny
szerkesztősége és kiadóhivatala.

HIREK.

PAULAY ERZSIKÉNÉL.

*

Az Újság írja: A régi Nemzeti Színház bérházának egyik leányosan bájos szobájában vidámsággal esomagolnak anya és leánya. Paulay Edéné Erzsike leánya férjhez megy; ma volt az esküvője és az örömkönyeit hullató anya túlradé örömmel és félté gondtal készülődött és készítette elő leányát a nagy napra.

— Tehát még egy utolsó leánykorombeli interjú? — így szól Paulay Erzi. — E pillanatban jövök gyónásról és megszabadultam minden bűnemtől, hacsak azzal, hogy ezt elmondtam, újat nem követtem el. Hát meg lesz az esküvőm... Annyi bizonyos, hogy soha szerep még nem hozott ilyen lámpalázba, mint ez. Az életem legszebb, hiszem, hogy a legboldogabb napja... Esküvőnk után, mint Czárán Zoltáné asszony utra kelek férjemmel egyenesen Ajaccioba, Nizzába, Monte Carlóba. Az uram, azaz most még a véglegényem, — meg kell szoknom ezt a kifejezést — Nizzában háromszor nagy díjat nyert Nagommarvval. Most is részt fog venni a versenyen és én majd az ő diadalában fogok gyönyörködni. Cserébe aztán idehaza majd én játszom el legszebb szerepemet. És most bucsuzom leányéletem legszebb emlékeitől. Nézze ezt a hatalmas karácsonyfát, ezt a tömörkedes kedves meglepetést, ez már mind nászajándék. Itt a menyasszonyi ruhám, itt a fátyol... Ime, ez a duplaecesszaris bőrdíj. Tele intím apróságokkal, az édesanyám esomagoja, és amint látja, meg nem szűnik a sírása.

— Hi-zen semmi oka rá — mondom.

— Hiába, mégis fáj, — szól Paulayné — hogy Bézsét, akit kicsi kora óta itt tudok mellettem, most egyszerre elveszitem... Ezt csak az anya szíve érzi és ezek a könyvek nekem oly jól esnek... De azért nem maradok egyedül itt, mellettem marad a kis Lánca Margitka, a kis nyoszolólány.

— De a szinpadtól nem vesz bucsút? — kérdelem a menyasszonyt.

— Isten éri! Sőt jobban fogom szeretni, mint mostanáig. És azt hiszem, hogy szerepeimet talán ezentúl jobban fogom játszani, mint eddig. Különben a Nemzeti Színház miatt nyugodtan megyek nászra; új darabból idáig nem kaptam szerepet, amelyek pedig műsoron vannak, azokban nem játszom.

E közben sürgöny érkezett: „Czárán Zoltáné urasszonyok”.

— En vagyok — felelte bájos kacagással. — Ime az első üdvözlés: „Please present my best respects and congratulations...”

Paulayek egy jó barátja küldte Londonból.

— Egy kis meglepetést is tartogatok Erzi számára, — mondta bucsuzáskor Paulayné — megkértük Tarnay Alajost, hogy az esküvői szertartás közben játsszon valamit orgonán a Püllangó kisasszonyból. És leányom legkedvesebb operája.

(p. g.)

— Az Aradi Közlöny mai számához postautalványt mellékelünk. Kérjük előfizetőinket, hogy az előfizetési díjak beküldése iránt intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap küldése akadályokba ütközzék.

— Az ó év esti istentisztelet Az ág. hitv. ev. templomban a hó 31-én a Szilveszter ó év utolsó napi istentisztelet délután három órakor lesz.

— A rabbik fizetési közzététele. Egy postilaptudósító jelent: Apponyi Albert gróf közoktatási miniszter felhívást intézett egy neológ, mint az ortodox izraelita országos iróda-hoz, hogy két hónapon belül terjesszék be ama rabbiautók névjegyzékét és fizetési kimutatását, akik a kongresszusi törvény értelmében fi-

zetésüknek az állam részéről való megéretté- sére igényt tarthatnak.

— A polgármester újévi üdvözlése. Arad város törvényhatósági bizottságának tagjai között mozgalom indult meg, hogy az eddigi szokástól elérően, úgy mint minden nagyobb városban, a bizottság újév napján üdvözöje a polgármestert. Többen el is határozták, hogy küldöttségileg keresik föl Varjassy Lajos polgármestert, akit Múlek Lajos dr. üdvözlő beszéd keretében biztosít a törvényhatósági bizottság ragaszkodásáról. A deputációs meghívókat holnap küldik szét a bizottsági tagoknak. A gyülekezés pénteken délelőtt 10 órakor lesz a városháza kis tanácstermében.

— Hirc a csók ellen. Furcsa mozgalom van megint keletkezében, természetesen Amerikában és az a célja, hogy a csókolódzást megszüntesse. Scott Klárának hívják a mozgalmozó leányzó, aki miután orvosdoktori címmel is rendelkezik, föllevenítette azt a már századok óta hirdetett tant, hogy az ajkak érintésével a legkülönbözőbb betegségeknek migrigét tiltetik át egymásba a csókolódzó emberek. A difteritisz, tüdővész s egyéb betegségeket okozó baktériák Klára kisasszony szerint a legvigabban táncolnak át ajakról-ajakra. Nem szabad hát csókolódzni többé urak, hölgyek Klára kisasszony mondja, akiről nem tudjuk, hogy vén-e, fiatal-e s hogy érezte-e már a csók mézét. Mert bizonyosak vagyunk benne, ha érezte, akkor nem félne a baktériaktól. De amint a részeg embereket nem lehet leszoktatni az ivásról, úgy a szerelemtől ittias fiataloknak is hiába magyarázza Klára kisasszony a csók ártalmas voltát, nem hiszi el senki. Legfeljebb annyit érhet el vele, hogy ezután a reménytelen szerelmesek fogják a csókot — halálam gyanánt választani.

— Eljegyzések Kedves családi ünnepe volt karácsony estjén a báró Bonus-család ősi kastélyában Világoson. Akkor jegyezte el báró Bonus Lajos bájos és nagyműveltségű leányát, Julia kisasszonyt, Dobonyosi Jakobovics Jenő aradi, 12. huszárezredbeli hadnagy.

Dz a Imre dr. makói ügyvéd Dózsa Sámuel dr. csanádmezei főügyész fia eljegyezte Schönstein Mariska kisasszonyt, Schönstein Gyula marosvásárhelyi ügyvéd leányát.

Roth Róbert dr. orvos Budapestről eljegyezte Steiner Ilát, Steiner János dr. ügyvéd, Temes megye tb. főügyésze leányát Lippáról.

Weil Alajos ujaradi ismert iparos és kereskedő eljegyezte Abendstein Böske, Abendstein György makói tekintélyes kereskedő kedves leányát.

— Kell Manó cég ajánlja hírneves kelengye hártyáját és ruhadísz remekét 3333

— Merénylet a sah ellen. Pétervárról táviratozzak: Teheráni távirat jelenti, hogy a perzsa sah ellen merényletet kíséreltek meg. A merénylők pápi ruhában bejutottak a sah hálószobájába. Az egyik verzió szerint a kísérlet teljesen sikertelen maradt, egy másik hír szerint azonban egy golyó a sah vállát érintette.

— Az új elemi iskolák függőyei A gazdasági szék ma od zor hirdette pályázatának eredménye felet k-llett ma ítéletet mondaniok a szakértőknek. Ma délután négy órakor tartott a bizottság ülést Kéllényi János főszámvevő elnöklésével s mint szakértők Hoffmann Antal és Maresch Gyula törvényhatósági bizottsági tagok szerepeltek. Hirc még küldött ajánlatot az új elemi iskolák függőyeállítására. Múlek a bizottság megállapította, hogy a pályázati feltételeknek, il.ve formai pontozatának vala-

— Szabó-féle pármal ibolya-szappan a szappanok ideája. Rendkívül kellemes, lágy habása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban s jobb dívat áru kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weiss drogériájában. 3121

— Perzsa szőnyegek. Perzsa-szőnyeg rak táram Szabadtság-tér 10. szám alatt megnyit. *Schwarz Zeigmond.* 3198.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — hásilag — Vojtek és Weisznál. 191

TARKASÁGOK.

(A hozomány.) Nem mondjuk, hogy Aradon történt, mert esetleg félreértés támadhatna belőle. Inkább azt írjuk, hogy egyik közeli városkában esett meg ez a kis história. Egy gazdag, de szépnek a legjobb akarattal se mondható leány esküdt öök hűséget egy csinos fatemplernek. Azért írjuk, hogy a leány esküdt hűséget, mert a férfire nem mondhatjuk ugyanazt. Ő tekintettel menyasszonya külső megjelenésére, még el se hitethette, hogy örökre hű lesz. A lakodalmom éjszakáján a vőlegény sokat ivott. Nem tudai, örömben, vagy bánatában tette-e ezt. A menyasszony gazdag papja csövegni kezdett az illuminált állapotban levő vőlegénnyel és többek között megkérdezte tőle:

- Na, drága fiam, meg vagy mindennel elégedve? A hozomány ellen nincs kifogásod?
- Micsoda hozományról beszél? — mondta kissé meglepődve a becsipett vőlegény.
- Hát az ötvözezer korenárol.
- Ja vagy arról? Milyen az a hozomány, hanem fájdalomdíj!

(A csinos menyasszony) Ez is házassági történet, amely egy boldog vőlegényről és a barátjáról szól. A vőlegény találkozik a barátjával:

- Hallom, nősülsz, kérdezi a barát a vőlegénytől.
- Igen, feleli ez tularadó örömmel.
- Na és szép a menyasszonyod?
- Tudod fiam, — mondja a vőlegény — nem szeretek dicsekedni, s így nem beszélsek sokat a menyasszonyomról. Csak annyit mondok, ha az autobusz akárhogyan zufoitva is van, ő mégis kap ülőhelyet.

(A drámaíró apja.) Egy fiatal drámaíró papja, aki különben a cipészek nagy gárdájába tartozik, eldicsekedett a kávéházban, hogy az ő fia milyen kitűnő színdarabokat ír.

- Legutóbb egy drámát fejezett be, egy olyan drámát, amről Szendrey Mihály azt mondta, hogy „ez már aztán nagyszabású”.
- És most dolgozik valamin a fia? — kérdezték a boldog cipésztől.
- Igen, most megint egy gyönyörű modern szabású vigjáték van a kapufáján.

(Az orvos ssive.) Egy aradi társaságban egy ismert flatalemberről beszéltek.

- Hallom, orvosnak készül a fia, — mondta egy asszony.
- Igen, én is azt hallottam. De már is kije lenthetem, hogy nem orvosnak való, — szolt közbe egy malletózus ügyvéd, akit szokimondása miatt nem kedvelnek.
- Nem orvosnak való? És miért? Hiszen okos, tanult fia az.
- Igen, de még se lesz belőle jó orvos, mert olyan gyöngé ssive van, hogy még egy legyet se tudna megölni.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI.

Több előfizető. Lapunkat 8—10 napon belül teljesen új betűkkel fogjuk nyomtatni és így a mostani anomáliák végleg megszűnnek.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Bő dohánytermés. Makóról írják: Csánódmegyében az idén olyan bő volt a dohánytermés, hogy egyáltalán nem emlékeznek hasonló bő termésre. A dohány minősége is oly kitűnő, hogy a lakosság a különben szűk takarmány és szemtermésért dusan van kárpótolva. A termés hozadékát 18—20 q-ra rüg.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, december 29.

Ismét kapunk havat, azonban ezt megelőzőleg hideg időjárás uralkodott s így a vetésekre ugyancsólán késő érkezett. Minden esetre üdvös lenne, ha ezután a hó megmaradna, hogy a vetések a fagy ellen biztosan legyenek.

A gabonaulet irányzata nyugodt. A mai piacon alig volt emi észre méltó hozatal.

- A mai piacon elkel:
- mm. buza 11.70—11.80
 - mm. tengeri 6.00—6.10
 - Rozs 9.60—9.70
 - Árpa 7.80—40
 - Zab 7.50—60

A gabonáarak 50 kilogrammonként koronádon értendőek.

Budapesti áru- és értéktözsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 28

Amerika 1-el magasabb. 5 ezer mm. tartott. Az árak 50 kilonként számítva:

	Dél szériát	2 órai szériát
Buza ápriliara	12.65—12.66	12.75—12.76
Feszter májusiara	7.33—7.34	7.34—7.35
Rozs ápriliara	10.24—10.25	10.31—10.32
Zab ápriliara	4.64—4.65	4.65—4.66
Buza 1909 októberre	9.95—10.98	10.99—11.—
Rozs októberre	9.24—9.26	9.26—9.27

Zárolt 6 órákor:
Utótözsde üzlettelen.

IDEGENEK ARADON.

December 29

Fehér Kereszt szálloda. Németh Jenő utazó Budapest. — Hermann Adolf dr. ügyvéd Budapest. — Krum Konrad utazó Eszak. — Rokoska József pénztárnok Deés. — Eder Lipót hadnagy Kassa. — Deutsch Herman kereskedő Módos. — Deutsch Ar-tur ügyvéd Temevar. — Landeszman József föld birtokos Budapest.

Központi szálloda. Klein József ker. utazó Budapest. — Klein Miksa kereskedő Alvinc. — Hevesy Vilmos mérnök Budapest. — Kalmár Károly mérnök Bocsalmás. — Nagy Dániel utazó Budapest. — Kabdebó Béla utazó Budapest. — Weiss József könyvtáros Csermó. — Perényi Samu kereskedő Budapest. — Pap Izidor földbirtokos Ali-budár. — Balogh Benőné földbirtokosné Radna. — Bilkei Pap Pál szolgabíró és neje Nagybecskerek. — Lebovits Lázár kereskedő Csikszentmárton.

Vass szálloda Kiss Samuel utazó Budapest. — Daencz Istvan m. kir. erdőmester Csikszerecs. — Bueskó Gyula fényképész Gyula. — Katona Gyula főmérnök Budapest. — Fischer Mór utazó Budapest. — Kánitz Ármán utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Lefkóvics Bernát kereskedő és neje Rozsina. — Inom Simon kereskedő Nagyvárad. — Werner Ármán fakereskedő Brád. — Hettelheim Bodog utazó Budapest. — Óriei Antal ker. utazó Nagyvárad. — Verián Gyula és neje birtokos Baracka. — Hehbelor Pál utazó Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1908. év december hó 30-án.

C) bérlet C) bérlet.

Szászi Gizi felléptével:

A tanítónő.

Falusi életkép 3 felvonásban. Irta Bródy Sándor.

SZEMÉLYEK.			
Tanítónő	Szászi Gizi.	Kántorkisassz.	Kun Irén
Óreg Nagy I.	Várnay Jenő	Főúr	Hunyady J.
Uj. Nagy I.	Martoni R.	Káplán	Keszler Ede
Nagyasszony	Benkőné	Szolgabíró	Ditrői Mór
Tanító	Delly Lajos	Járárosorvos	Ajtai udón.
Kántor	Kulcsár L.	Törvénybíró	Vihary Béla

Közdetés után 7 órai órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadtság-tér mellett.)

Műsor 1908. december hó 30-án szerdán:

1. Merán, Arad, Bozen. Természet után.
2. Szamárpó. Kacagató.
3. Téli hadgyakorlat Nerveglóban. Természet után.
4. A csodaorvos. Kacagató.
5. A varróné regénye. Dráma.
6. Tengeri háború a Jövőben. Látványosság.
7. A kiváncsi. Kacagató.
8. A vak. Dráma.
9. Bagdadi történet az Ezerégyé megéből. Színia.
10. Ancóna. Természet után.
11. Elő próbababák. Humoros.
12. Wilbur Wright repülőgépe. Szexzáció.

Előadások: Délután 5, este fél 7, és fél 9 órakor.

Minden előadás alatt katonazené játszik. — Cukrászda.

Az előadásokra bérletre be lehet menni.

NYILTVA.

Hentes üzlet áthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű vevőközönségem tudomására hozni, hogy Eötvös-utca II. szám alatt levő

hentes üzletemet

Sina-u. 4. sz. alá helyeztem át.

Tisztelettel 8802

Prokopetz József

 A fütési idény alkalmából ajánlunk:

- Porosz Salon Kőszet,
- Porosz Dió Pirszenet,
- Porosz Légszesz Koks,
- Zsilvölgyi Salon Kőszet.
- Vasaláshoz darabos Bükkfaszet

Ugy faszén, mint összes Kőszén és Koks fajek Boros Béni-tér 2. sz. szenttelepünkön rostálva, kő és pormentesen kezeltetnek. — Szállítványainkat pontosan mérve, plombázott zsákokban teljesítjük és csakis elősmert legjobb elsőrendű minőséget szállítunk. Házhoz szállítást saját kocsiainkkal eszközöljük. 8591

Szives megkereséseket Telefon sz. 139. vagy Andrassy-ter 14. sz. üzletünkben kérünk.

Uj! Tűzgyújtás papir és lágyfa nélküli „Lapidim“ tűzalggyújtóval, 2 nagyságban, 1 csomag 10 drb. 20 és 30 fill. **Uj!**

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése

Arad, Andrassy-tér 14. szám.

Az „ALTVATER“ Iikörgyár

GESSLER SIEGFRIED

cs. és kir. udvari szállító

József főherceg 5 fenségének kamarai szállítója

BUDAPESTEN,

Ajánlja 5923

„ALTVATER“ LIKÖRJÉT

és minden egyéb finom Iikörkésztményeit, valamint a legutóbbi termésből szűst Iisthen befőt

MÁLNASZÖRPÖT.

K á v é!

Ne rendeljen Fiuméből vagy Triestből kávét, amíg meg nem győződik alanti előnyös ajánlatomról. Feltétlen **tejes garantiát vállalok** kávém rendkívüli erős, illatos, zamatos és kiado, jó minőségeért.

Szám	1. Santos sárgás	1 kgr. K.	2.40
"	2. Domingó erős	" "	2.80
"	3. Guatemala zöld zamatos	" "	3.—
"	4. Portorico illatos, erős	" "	3.20
"	5. Newyork Cuba	" "	3.60
"	6. Valódi Ceylon (különlegesség)	" "	4.—
"	7. Szultán Mokka	" "	3.60
"	8. Modjokerto Jáva	" "	3.60
"	9. Menado Jáva (különlegesség)	" "	4.—
"	10. Nilgeri Gyöngy	" "	3.60

Hollandi cacao 1 kgr. K. 4.80 és 6.

A fenti kávék vegyesen is rendelhetők.

Vidékre bérmentve 5 kgros postaládákban franco esomagolással.

SZULTÁN keverék, vegyes friss pörkölt kávé, 1 kilogramm 3 korona 20 fillér, vagyis 5 kilogramm 16 korona.

Kávésok- és vendéglősöknek bérmentve I

DÜRR GUSZTÁV

kávébehozatali osztálya ARAD.

Pörkölt kávéimból próba mintát egy csésze kávéra kívánatra bárkinek ingyen adok.

Különlegesség Palermo pörkölt kávé naponta frissen hőlégen pörköelve, ize, aromája páratlan

Telefon 118. szám.

3814

Nagymennyiségű

plé-pánt és maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Városi és megyei telefon 333.

Legérdekesebb gyermek-játékok nagy raktára.

Kohn József

Arad, Minorita-palota.

Nagy választék

1669

ujévi ajándékokban.

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ÜVEGCSISZOLÓ-, MŰVEGEZŐ- ÉS TÜKÖRGYÁR

ARADON, V. PÉCSKAI-UT 17.

TELEFON 525.

TELEFON 525.

1908. október 21-én szerdán megkezdte üzemét.

Elvállalja: Csiszolt és sima tükrök, rézbe-foglalt és egyéb művegezesek, modern kirakat berendezések, edzett üvegtáblák, velencei tükrök stb. gyors és jutányos elkészítését. Régi tükrök új fonsorozása mérsékelt árak mellett.

3841

38212—1908.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a kormányhatóságilag jóváhagyott kéményseprési szabályrendelet 1909. január 1-én életbe lép s hogy ezen naptól kezdve csak a következő díjak szedhetők, illetve fizetendők:

a) földszintes házaknál:

1 pincelakásból vezető mászó vagy hengerkémény után	25 fill.
1 földszinti lakásból vezető mászó- vagy hengerkémény	20 fill.

b) egyemeletes házaknál:

1 pincelakásból vezető mászó- vagy hengerkémény után	35 fill.
1 földszinti lakásból vezető mászó vagy hengerkémény	25 fill.
1 I. emeleti lakásból vezető mászó- vagy hengerkémény	20 fill.

c) két emeletes házaknál:

1 pincelakásból vezető mászó- vagy hengerkémény után	50 fill.
1 földszinti lakásból vezető mászó- vagy hengerkémény	35 fill.
1 I. emeleti lakásból vezető mászó- vagy hengerkémény	25 fill.
1 II. emeleti lakásból vezető mászó- vagy hengerkémény	20 fill.

d) három emeletes házaknál:

1 pincelakásból vezető mászó- vagy hengerkémény után	58 fill.
1 földszinti lakásból vezető mászó- vagy hengerkémény	50 fill.
1 I. emeleti lakásból vezető mászó- vagy hengerkémény	35 fill.
1 II. emeleti lakásból vezető mászó- vagy hengerkémény	25 fill.
1 III. emeleti lakásból vezető mászó- vagy hengerkémény	20 fill.

e) takaréktűzhelyeknél:

egy takaréktűzhely után csövekkel együtt, ha az két vagy több sütővel van ellátva	30 fill.
ha egy sütővel van ellátva	20 fill.
sütő nélküli takaréktűzhelyek, mintán azok a kemencét helyettesítik, takaréktűzhely minősége alá nem esnek, ezeknek tisztításáért csövel vagy anélkül	10 fill.

f) kályhánál:

egy kályha tisztítása után csövel vagy anélkül	30 fill.
Kéményseprésért és utántisztításért, ha a kéményseprő adja a szalmát és pedig: 1 mászó- vagy hengerkémény kiégetéséért, mely csakis hatósági engedély és ellenőrzése mellett és a háztulajdonos kívánatára eszközölhető	1 kor. 50 fill.
egy hengerkéményről	75 fill.

Ha a kiégetéshez nem a kéményseprő adja a szalmát, akkor 10 fillérrel kevesebb.

Az új hengerkémény kisurolásáért az a. b. c. d. pontokban megállapított tisztítási díjak fizetendők.

Arad, 1908. évi december 19.

A városi tanács.

DEPILLOR

HAJVESZTÓ.

E csodahatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnövekedés alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ara utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ara utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utáztatoktól. Csak olyan készítményt tessenek elfogadni, ahol „Anagallin” szó látható.

Fagyviszketegségeknek

biztos megszüntetésére,

Fagydagatoknak

gyors elmulasztására kitűnő hatású szer a

„Frigin” (tört. védve.)

Egy üveg ára ecsettel együtt — 70 fillér.

Vigyázzunk a „FRIGIN” névre.

Ideális, legjobb,

legtartósabb

amerikai

Gummi-óvszer

= NEVER. =

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerék kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrásy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

APRO HIRDETÉSEK.

A Kinek

Ismeretség híján

házastársra,
nevelőre,
életrajzra,
könyvelőre,
segédre,
lapánra,
gazdatisztra,
kiosztásra,
1. csekkre,
tervezésre,

külsőre,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobalányra,
házi- vagy,
irodászolgára,
pénzbeszédre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

eladni kíván

szüret,
szegorát,
bor,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

szüneteket vétel vagy bérbévitel esél
lából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbas értsé, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatait használja.

Kétfői viszonzításnak

nagyon örültem. Ujra kérem pos-
tán nevemre csak azon címet meg-
adni, mely alatt én írhatok. 3862

Nov. 14-iki nőtárs!

Miután személyazonosságáról meg-
győződtem, sajnálom, hogy oly
ridegen elutasítottam. Szokott sé-
táimon megtalál. 3859

Ujévre!

Legjutányosabban kaphatók: Diszle-
vélpapír, képeslevelezőlapok fa-
tárgyak festésre, imakönyvek, fes-
tőminták, ifjúsági iratok és disz-
mankák. Tolnai Világlapja képvise-
lete. Folyóiratok. Divatlapok. Krausz
Paulin, Színházépület. Telefon sz.
511. 995

Viszont eladóknak

karácsonyi és ujévi képes leve-
lezőlapok 100 db. igen szép minta
összeválogatva K. 2.40 Ingusz I és
Fla könyv- és papirkereskedésében,
Weitzer János-utca. Arad és Te-
mesmegyei telefon 517. 201

Egy gyönyörűen butorozott

utcai szobát keresek a belváros-
ban január 1-re. lehetőleg zong-
gora használatra. Ajánlatok „Ta-
nárjelölt” címre a kiadóhivatalba
küldendők. 3881

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai
kellékek, írószerek, levélpapírok és
üggyédi nyomtatványok legkedve-
zőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó
könyv- és papirkereskedése. Ugyan-
ott tanuló fiu és leány alkalmá-
sát nyer. 3161

DIAMANT FERENC

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező
Arad, Atzél Péter-utca 2.
(a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.)
Telefon-szám 595.

Gáz- és villanylámpák,
csillárok, legjobb minőségű
gáz, villany, benoid
izzótetek, ivilámpaszemek,
rechaud-k acetylen égők, üveg-
felszerelések: hengerek, ernyők,
tulipán és gyöngyök, szerelési
anyagok legolcsóbb árakban és
kivitelben. 3426

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu
tanulónak

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban

A jószáshelyi körjegyzőség-
nél egy

írnok

kerestetik,

aki a jegyzői teendőkből jár-
tassággal bír.

Alulirotnál azonnal alkal-
mazást nyer, havi 60 kor., la-
kás, teljes ellátás mellett, ágy-
nemű és mosáson kívül.

Jószáshely, 1908. dec. 29.

Karátsonyi,

15

körjegyző.

Erdei vágás kitakarítása miatt mé-
lyen leszállított áron kapható:

olcsó száraz tűzifa

a esélai erdőben közel a város-
hoz, a majális hely mellett, a vágás ki-
takarításának befejezéséig.

I erdei öl hasábfa 20 korona.
I " " dorongfa 16 korona.
I rakás forgács 5 korona.
I csomag rözse 10 fillér.

A forgács darabos, melynél fő-
részlet és hasítási költségek meg-
takaríthatók.

Rendelést telefonon is elfogadok

Cukor László,

fakereskedő 3772

Arad, Telefon sz. 485

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni,
hogy Vörösmarthy-utca 1. szám alatt volt könyvnyomdát

papirkereskedéssel kibővítve

a Weitzer János-utca

(Éles Ármín fűszerkereskedése mellé) helyeztem át.

Kérem a nagyérdemű közönséget, hogy miként eddig,
egy ezután is szíves támogatásában részesíteni kegyeskedjen.

3770

Kiváló tisztelettel WEISZ FÉLIX.

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mászt nem szívhát.

311

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHUVELY.

Törlesztéses amortizációs tisztviselő kölcsön

kapható a következő feltételek mellett 1000 korona után:

Hány éves kölcsön	Havi részlet	A. csoport	B. csoport
10	120	Kor. 11.61	Kor. 12.19
12	144	" 10.28	" 10.78
15	180	" 8.99	" 9.39
20	240	" 7.75	" 8.08

3497

kezelési költség, részjegy vagy részvény címén semmi levonva nem lesz, biztosítás, kezes megváltás, kártalanítási ellenérték
stb. címeken a feleknek felesleges többköltsége nincsen. — Bővebb felvilágosítással szolgál

HERZOG SÁNDOR jelzálog-kölcsön közvetítési irodája

Aradon, Weitzer János-utca 15. szám.

Arad-i nyomda részvénycsoporthoz könyvnyomdaja.

Nyomtatott Kurzweil János és Társa budapesti festőgyáranak festékével.